

Sinds vier jaar moeten accountants uitgebreid rapporteren over de manier waarop ze een bedrijf controleren. Voor beleggers zijn deze teksten in de diepe krochten van het jaarverslag een echte aanrader.

r zijn beleggers die een jaarverslag bij voorkeur van achteren naar voren lezen. In dat geval komen ze al snel uit bij de verkla-

ring van de instantie die de cijfers en gegevens van een onderneming heeft gecontroleerd: de accountant.

Tot een jaar of vijf geleden leverde die accountantsverklaring maar bar weinig informatie op. De woorden van de boekencontroleur bestonden uit amper één A4-tje vol standaardproza. Sinds (boekjaar) 2014 zijn accountants van – onder meer – beursgenoteerde ondernemingen in Nederland echter aanmerkelijk uitgebreider gaan rapporteren.

Vanaf dat moment is de uitgebreide controleverklaring verplicht, waarin accountants meer inzicht moeten geven in de manier waarop ze hun controle hebben aangepakt. Een van de meest opvallende onderdelen is de vermelding van de 'kernpunten van de controle', ook bekend als de *Key Audit Matters* (KAM). De kernpunten van de controle zijn die zaken die volgens de accountant de meest significante rol speelden in zijn controle van de financiële overzichten. Anders geformuleerd, kwesties die een significant risico vormen voor een afwijking van materieel belang in de jaarrekening. Voor beleggers is het een handig hulpmiddel om zich de cijfers in de jaarrekening binnen te worstelen. De risico's die een relatieve insider als de

accountant constateert, zijn het beoordelen voor beleggers meer dan waard.

AANTALLEN

Het aantal kernpunten dat een accountant vermeldt en kort beschrijft, verschilt per bedrijf en per jaar. Zo vermeldde de accountant van Aalberts Industries in het laatste jaarverslag – het jaarverslag 2017 – drie kernpunten. In de jaren daarvoor ging het om respectievelijk vier, drie en vijf kernpunten. Onder de vijftig grootste beursgenoteerde ondernemingen in Nederland behandelen de accountants van Shell en Unilever de meeste kernpunten in hun recente controle, respectievelijk acht en zeven. De accountants van onder meer TomTom en PostNL hielden het bij twee KAM's, terwijl accountant Deloitte bij Vopak al twee achtereenvolgende jaren slechts één kernpunt rapporteerde.

Het grootste deel van de Key Audit Matters heeft betrekking op een paar bekende balansposten. De post 'goodwill' is afgelopen jaar bij meer dan de helft van de vijftig grootste beursfondsen als kernpunt aangemerkt. Ook fiscale zaken en verantwoording van omzet krijgen ruim de aandacht in de controle.

Strikt genomen zouden de kernpunten van de controle geen informatie mogen bevatten die niet elders in het jaarverslag al vermeld wordt, maar de praktijk leert dat de accountant soms informatie geeft die niet of veel beperkter af te leiden is uit het verslag van de raad van bestuur en de raad van commissarissen.

Beoordeling van een Key Audit Matter verdient zeer aandachtige lezing door beleggers. De tekst wordt door de accountant op een

DE KEY AUDIT MATTERS ZIJN DE ZAKEN DIE VOLGENS DE ACCOUNTANT DE MEEST SIGNIFICANTE ROL SPEELDEN IN DE CONTROLE VAN DE FINANCIËLE OVERZICHTEN

DE ACCOUNTANT GEEFT SOMS INFORMATIE DIE NIET OF VEEL BEPERKTER IS AF TE LEIDEN UIT HET VERSLAG VAN DE RAAD VAN BESTUUR EN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN

goudschaaltje gewogen. En ook met de cfo en hoofd controller van het bedrijf in kwestie zal niet zelden flink wat getouwtrek plaatsvinden over de formulering van een kernpunt bij de jaarrekening, juist vanwege de waarde die buitenstaanders aan zijn woorden ontlene. Het wordt dan ook extra interessant om de kernpunten van een onderneming in de opeenvolgende jaren te vergelijken.

Allereerst gaat het dan om het verloop van de KAM's door de jaren heen.

WITWASAFFAIRE ING

Neem ING. Begin september schikte de bank met het Openbaar Ministerie (OM) omdat zij tussen 2010 en 2016 ernstig was tekortgeschoten bij de naleving van antiwitwaswetgeving. Zo was ING gedurende die jaren onvoldoende kritisch bij het screenen van nieuwe klanten, hield zij periodiek de klantdossiers niet goed bij en was commercie belangrijker dan naleving van wet- en regelgeving. Met 775 miljoen euro was het de grootste OM-schikking ooit in Nederland. Toch was deze kwestie niet direct terug te vinden in de accountantsverklaring. Pas bij de boekencontrole over 2017 kwam KPMG er expliciet over te spreken, in één van de vier door de accountant aangehaalde kernpunten van de controle.

Dat wilde overigens niet zeggen dat de boekencontroleur begin dit jaar al een concreet bedrag kon noemen dat als voorziening ten laste van het resultaat van de bank moest komen. Op vragen van beleggers tijdens de aandeelhoudersvergadering in april dit jaar zei de dienstdoende KPMG-accountant dat het weliswaar zeer waarschijnlijk was dat er een, in boekhoudjargon "uitstroom van middelen" te verwachten is, maar dat nog "geen betrouwbare inschatting" van zo'n bedrag kon worden gemaakt.